

SRDCEM DRAK

UMĚLECKÝ ŘEZBÁŘ

Dobrý den, jmenuji se Jiří Bareš a jsem řezbář a šéf uměleckých dílen v Divadle Drak.

KDO JE TO ŘEZBÁŘ?

„Práce řezbáře spočívá v tom, že si vezmu kus lipového dřeva a podle výkresu vyrobím loutku pro novou inscenaci. K vyřezávání loutek slouží řezbářská dláta, o která se musím pořádně starat, ať jsou stále ostrá a dobře se s nimi pracuje.“

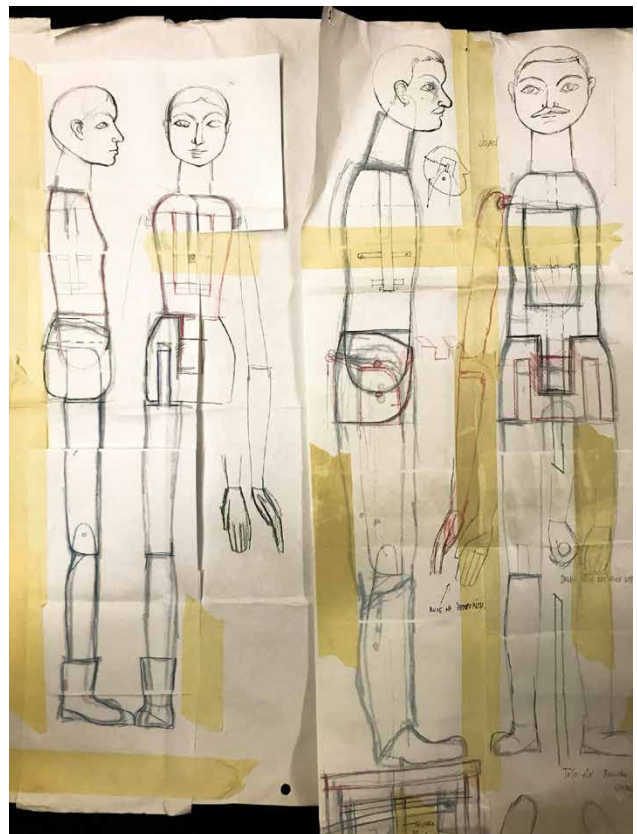
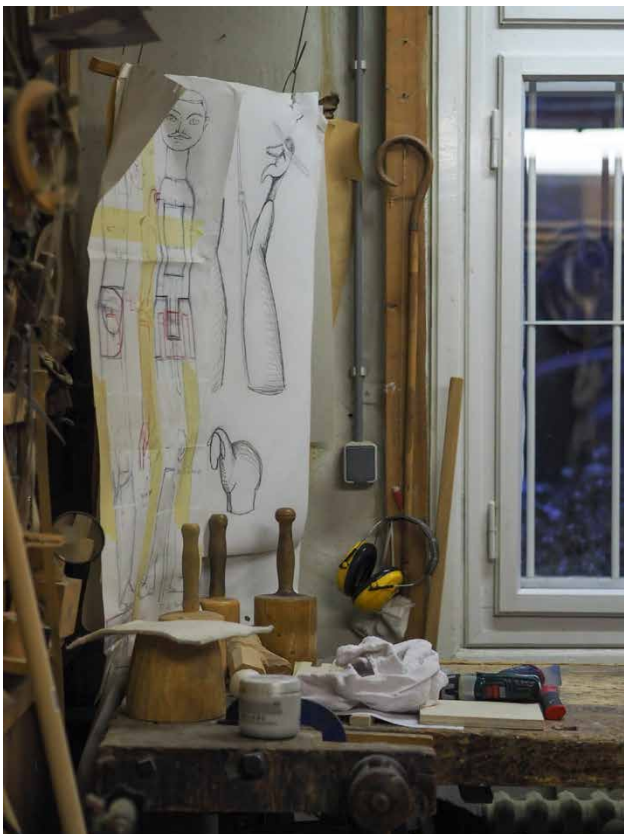
Práce se dřevem je zkrátka krásná věc.

Vítej v našich
divadelních
dílnách!

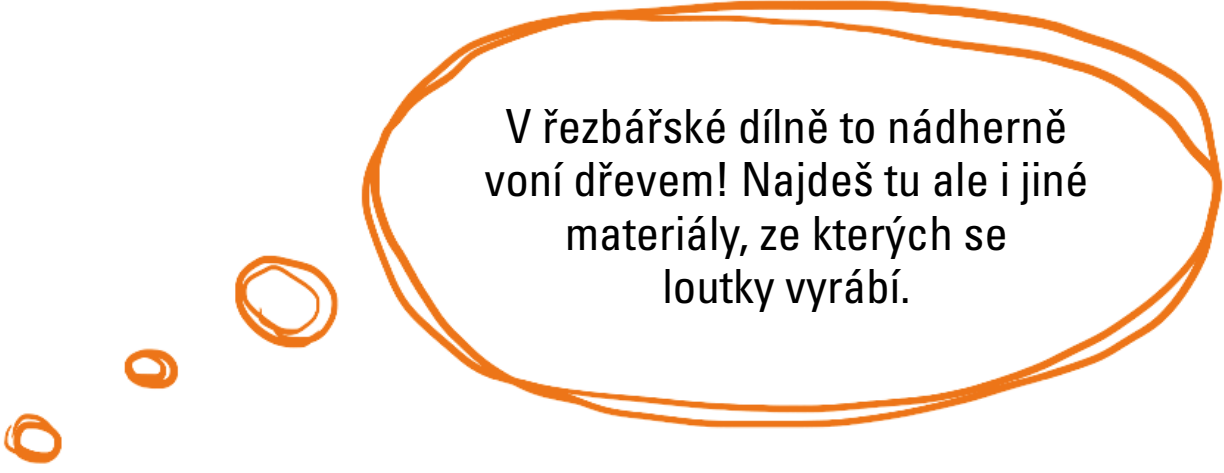
U PANA ŘEZBÁŘE

Kromě řezbáře potkáš v divadelních dílnách i pana truhláře, ten má na starost výrobu kulis, také potkáš švadlenky, které vyrábí kostýmy pro herce i pro loutky.

Víš, co je úplně první věc, kterou řezbář udělá, když dostane od scénografa nebo scénografky návrh loutky?

Nejprve si pověsí návrh nad svůj pracovní stůl a pak se hluboce zamyslí...

V řezbářské dílně to nádherně voní dřevem! Najdeš tu ale i jiné materiály, ze kterých se loutky vyrábí.

Z ČEHO MÁ BÝT LOUTKA VYROBENÁ?

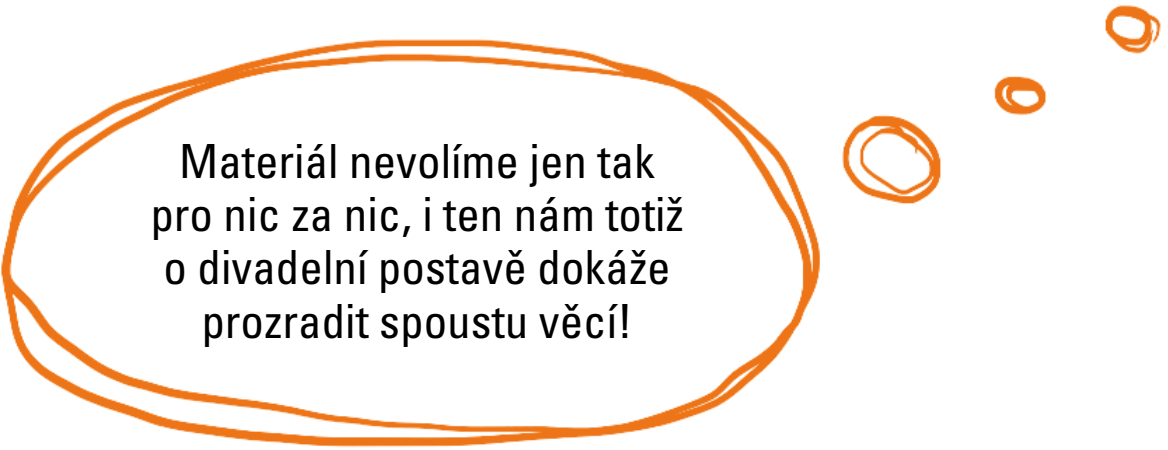
Vybavíš si loutky, které jsi kdy viděl?

Zkus zapátrat v paměti nebo popust' uzdu své fantazii.

Zamysli se, z čeho všeho může být loutka vyrobená a své nápady napiš - zkus vymyslet aspoň 10 různých materiálů:

SPRÁVNÁ ODPOVĚĎ

Nejčastěji se k výrobě loutky používají běžné materiály (dřevo, papír...). Loutka ale může být vyrobená snad úplně ze všeho! Z keramiky, látky, plastu... ale také třeba z kelímku od jogurtu, polštáře, jablčka, tenisové rakety, krabice od bot, papírové ruličky, staré boty a spousty dalších věcí!

Materiál nevolíme jen tak pro nic za nic, i ten nám totiž o divadelní postavě dokáže prozradit spoustu věcí!

Co nám může o charakteru postavy napovědět materiál?

Zkus se nad tím zamyslet a doplň:

Princezna z porcelánu je křehká.

Princezna ze železa je

Princezna z knížek je

Princezna z ledu je

Princezna z cukrové vaty je

Princezna z je

Princezna z je

Princezna z je

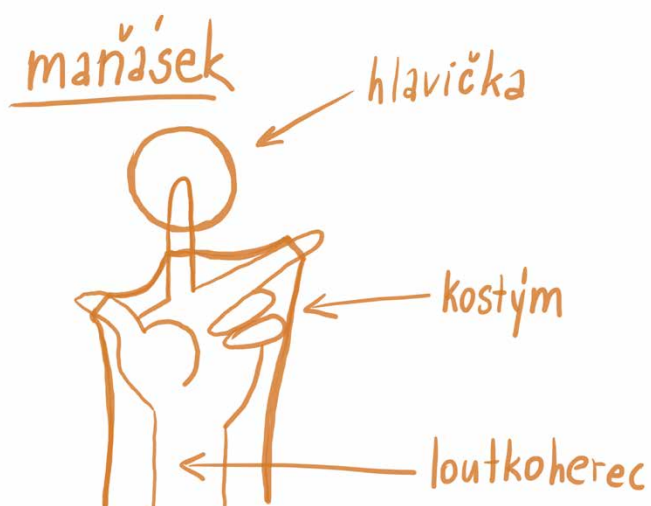
JAKÝ TYP LOUTKY BUDE NEJVHODNĚJŠÍ?

Typů loutek je celá řada! Dělí se třeba podle způsobu, jakým je loutkoherec vodí.

Jaké jsou jedny z nejtypičtějších druhů loutek?

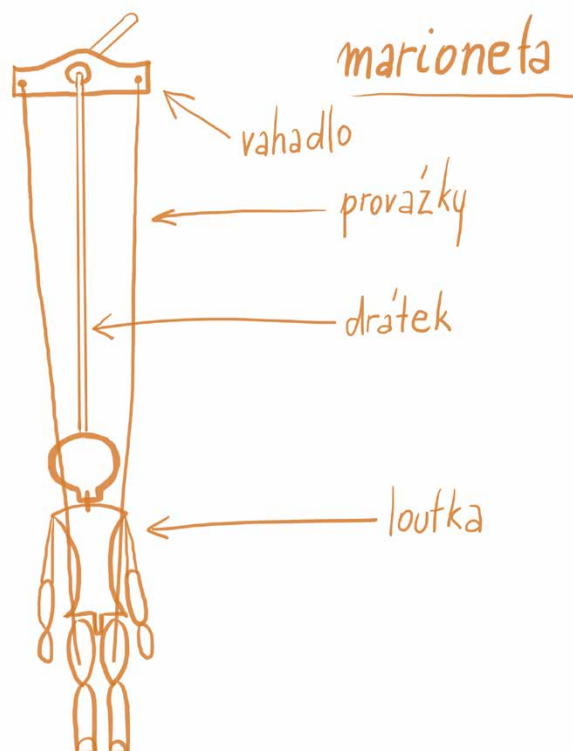
MAŇÁSEK

S maňásky bývá v divadle veliká legrace. Jedná se o spodovou loutku, to znamená, že ji herec vodí ze spodu (loutka je nad ním).

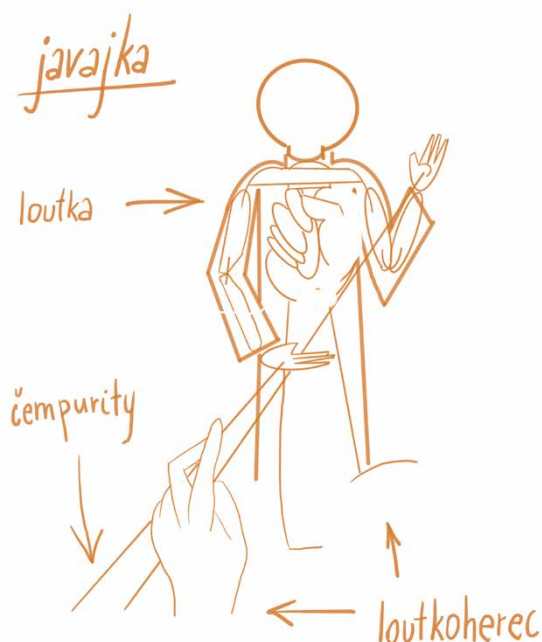
MARIONETA

Marioneta je loutka vedená shora, zavěšená nitěmi k vahadlu, dřevěnému kříži, kterým loutkoherec loutku ovládá. Občas je ještě k vidění divadlo s marionetami hrané na speciálním jevišti, kde divák vidí jen loutky a herci jsou zakrytí.

JAVAJKA

Javajka je loutka vedená zespoda. Ruce javajky jsou ovládány hůlkami, kterým se říká čempurity, díky těm dokáže loutka udělat velkolepá výrazná gesta. Nohy, pokud je javajka má, jsou jen visící, po jevišti nechodí, ale jen "bruslí".

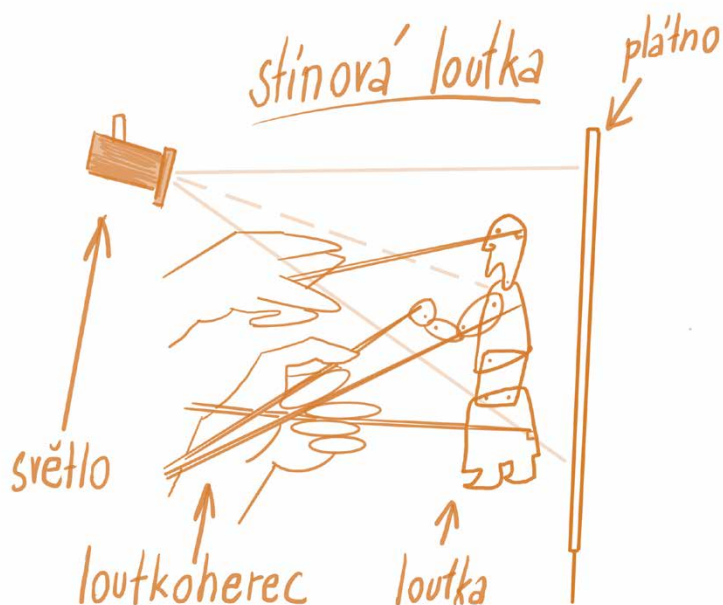
MANEKÝN

Manekýn je loutka vedena zezadu a na loutkovém divadle bývá v současné době snad nejvíce využívaná. Divák loutkoherce vidí, ale pozornost směřuje k loutce. Loutkoherec manekýna drží buďto "jen tak", nebo za držadla připoutaná zezadu loutky.

STÍNOVÁ LOUTKA

Ze stínové loutky vidíme pouze její stín. Loutkovodič loutku přitiskne zezadu na plátno, které je osvětleno světlem tak, aby loutka házela na plátno stín. Loutka bývá často plošná (to znamená, že je vyrobená z plochého materiálu).

JAK SE MÁ LOUTKA TVÁŘIT?

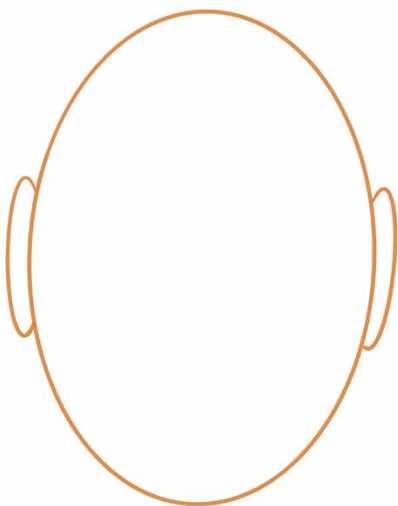
Řezbář hledá pro loutku takový výraz v její tváři, který bude divadelní postavu co nejvíce vystihovat.

Na rozdíl od herce loutka svůj výraz v obličeji změnit nemůže. Když je postava smutná, veselá, našťvaná nebo překvapená, tváří se pořád stejně.

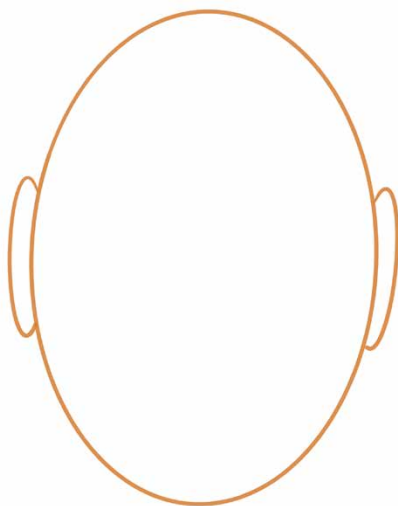
Na první pohled ale bývá vidět, jakou má divadelní postava povahu.
Jak toho řezbář docílí?

Vyber si jednu z typických pohádkových postav (čert, král, čarodějnice, princezna, sudička, víla...) a nakresli její tvář tak, aby bylo poznat, jakou má povahu, tedy zkrátka jaká uvnitř je.

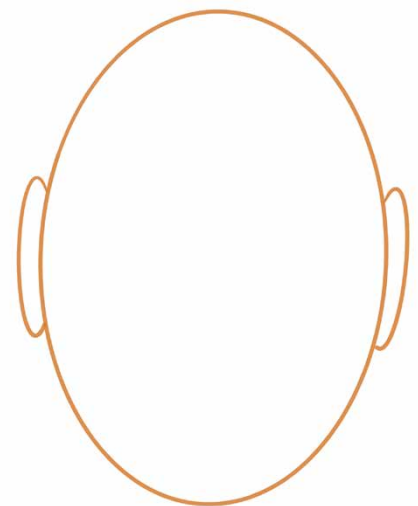
TIP: Napadlo tě někdy, proč má loutka tak hluboké rysy ve tváři a výrazné velké oči? Je to proto, aby ji divák dobře viděl i ze zadní řady, tedy aby byl její obličej dobře čitelný. Tak se neboj přitlačit na tužku!

HODNÝ / HODNÁ

HLOUPÝ / HLOUPÁ

ZLÝ / ZLÁ

ŘEZBÁŘEM NA VLASTNÍ KŮŽI

Je to tady, řezbář skončil s přemýšlením a vrhá se do výroby loutky.
Protože jsi dnes řezbářův učeň, nastává i tvá chvíle. Pusť se do toho i ty!

Pokud sis už odpověděl na otázky, které si řezbář před zahájením výroby klade,
můžeš se směle pustit do díla!

Návodné otázky:

Jakou divadelní postavu chceš vyrobit?

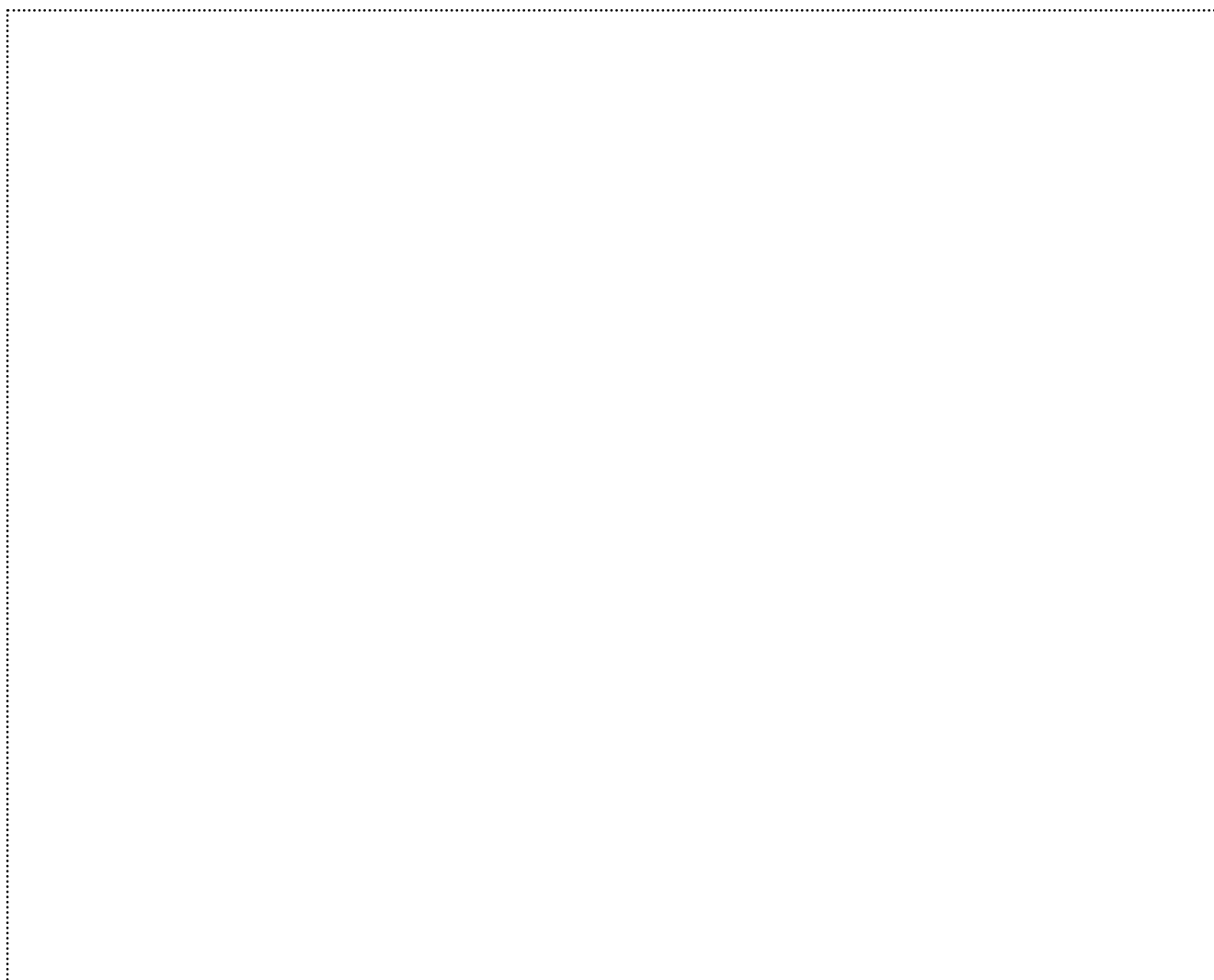
Jako povahu postava má?

Jak chceš, aby vypadala?

Jaký zvolíš materiál?

Jaký typ bude pro tvou inscenaci nejvhodnější?

NÁVRH LOUTKY (zde nakresli, jak by tvá loutka měla vypadat):

Při výrobě své loutky se můžeš inspirovat jednoduchými postupy:

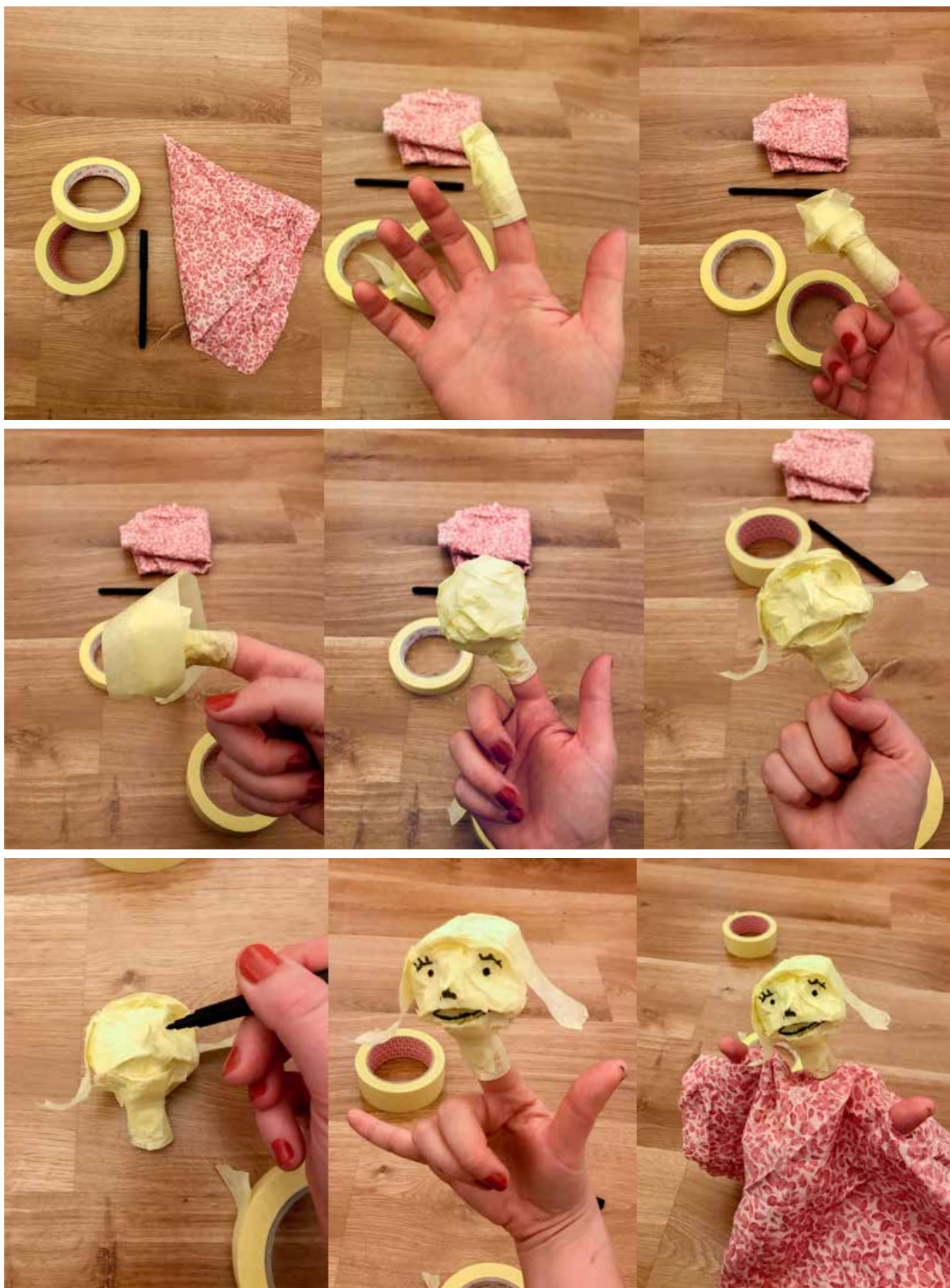
PRSTOVÁ LOUTKA

Potřebuješ: filc nebo látku, bavlnky, nit, nůžky.

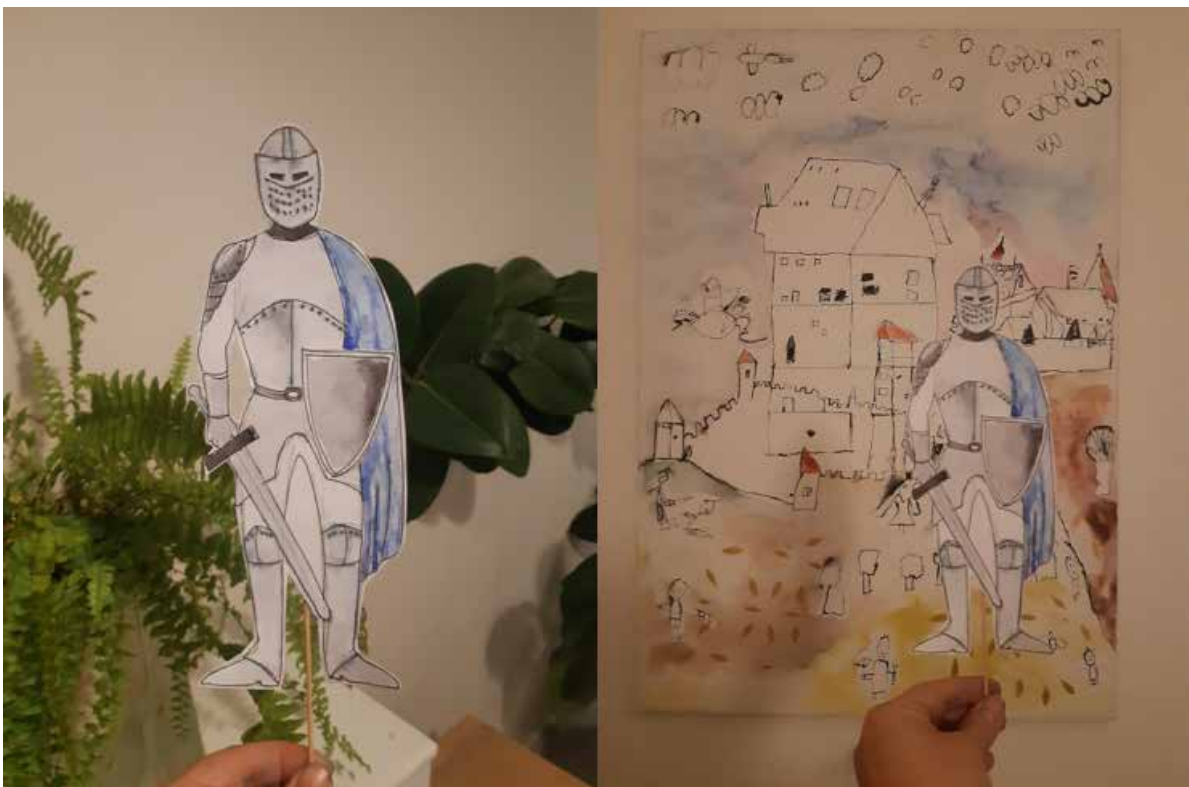
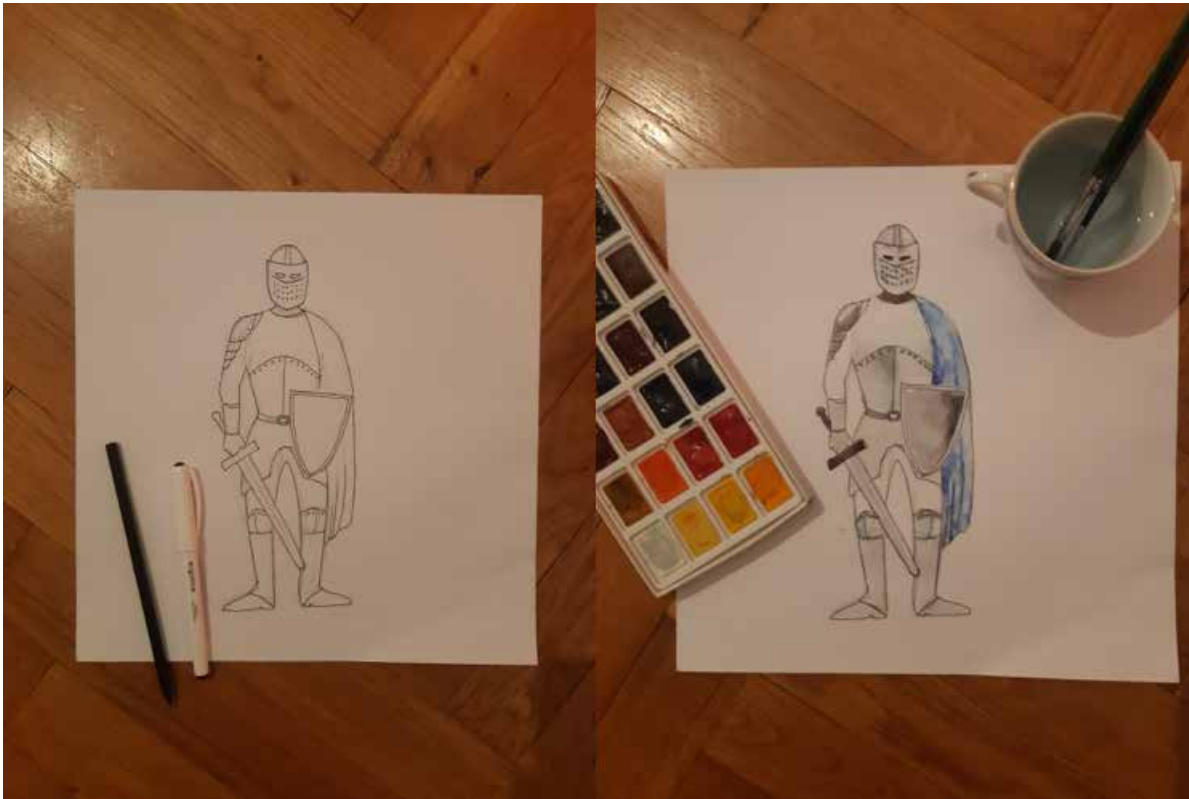
MAŇÁSEK

Potřebuješ: papírovou lepicí pásku, fixu, látku, nůžky.

PLOŠNÁ LOUTKA

Potřebuješ: papír, tužku, fix, špejli a lepidlo nebo izolepu. Je na tobě, jestli a jak si loutku vybarvíš a jestli nalepíš špejli zeshora nebo zespoda.

MÝDLOVÁ ŘEZBA

Zkuste si z kostky mýdla vyřezat nějaký jednoduchý tvar. Na pomoc si vezměte škrabku nebo postačí příborový nůž. Tento typ mýdla je velice měkký a nebude se vám odlamovat.

Hotovo?

Divadlo Drak je jedním z posledních divadel u nás, které ve svém týmu zaměstnává uměleckého řezbáře a jsme na to náležitě pyšní! I proto jsme rádi, že se o tuto profesi zajímají mladí divadelní nadšenci, jako jsi právě ty!

Máš tedy svou práci hotovou? Fotografie výsledné loutky nebo jednotlivé kroky nám zašli do Divadla Drak (nechvatalova@draktheatre.cz nebo na Lektorské oddělení Divadla Drak, Hradební 632/1, 50003 Hradec Králové).

Těšíme se!

SLOVNÍČEK POJMŮ

DLÁTO

Ocelový nástroj s dřevěnou rukojetí, který řezbář používá k řezání do dřeva.

SCÉNOGRAF

Výtvarník, který navrhuje všechno to, co diváci na jevišti uvidí a také to, jak bude inscenace vypadat.

VAHADLO

Dřevěný kříž s provázky sloužící k vodění marionety.

ČEMPURITA

Tenká dřevěná nebo kovová hůlka, sloužící k vodění loutek.

GESTA

Posunek, pohyb, který někdo používá místo řeči (například zamávání na pozdrav).